

Raamwerk Dubbelkwalificering
Verzorgende-IG en
Maatschappelijke Zorg niveau 3

Btg ZWS

Titel	:	Raamwerk Dubbelkwalificering Verzorgende-IG en Maatschappelijke Zorg niveau 3
Project/Werkgroep	:	Dubbelkwalificering MZ-VZ
Auteur(s)	:	Atie Beverdam, BDM Advies Karin Lukassen, MBO Raad
MBO Raad	:	Houttuinlaan 6 Postbus 2051 3440 DB Woerden T: 0348 - 75 35 00 E: info@mboraad.nl I: www.mboraad.nl
Woerden	:	December 2015
Versienummer	:	1.0

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Aandachtspunten voor dubbelkwalificering	6
2.1	Inschrijven, opleidingsduur en kwaliteitseisen	6
2.2	Bekostiging	9
2.3	Onderwijs- en examenregeling (OER)	10
2.4	Eén of twee examenplannen	10
2.5	Clusteren van werkprocessen	10
2.6	Body of knowledge	11
2.7	Examinering Nederlands, rekenen, Loopbaan en burgerschap	11
2.8	Keuzedelen	12
2.9	Beroepspraktijkvorming	12
2.10	Bronnen	14
3	Stappenplan voor dubbelkwalificering VZ-MZ3	15

1 Inleiding

Wat was de aanleiding voor de ontwikkeling van dit document?

Op een aantal roc's wordt de examinering van de opleidingen Verzorgende-IG (VZ) en Maatschappelijke Zorg niveau 3 (MZ3) dusdanig vormgegeven en aangeboden dat dubbelkwalificering VZ-MZ3 tot de mogelijkheden behoort. Deze dubbelkwalificering heeft meerwaarde voor zowel de student als het werkveld. Als studenten zowel de zorg als agogische competenties goed beheersen, heeft dit meerwaarde voor het werkveld en het biedt de student een breder arbeidsmarktperspectief. Met de invoering van de nieuwe kwalificatiedossiers heeft de bedrijfstakgroep Zorg, Welzijn en Sport (btg ZWS) daarom besloten om de examinering van deze kwalificaties op elkaar af te stemmen en waar mogelijk samen te voegen. Deze effectiviteitsslag is noodzakelijk voor de dubbelkwalificering VZ-MZ3. In het kader hiervan is dit document ontwikkeld.

VZ en MZ3 dubbelkwalificering omvat:

- Verzorgende-IG branche VVT met Begeleider SD (MZ3)
- Verzorgende-IG branche GHZ met Begeleider GHZ (MZ3)

Dubbelkwalificering omvat niet:

- Verzorgende-IG branche Kraam
- Verzorgende-IG branche GGZ

Wat bevat dit document?

In dit raamwerk dubbelkwalificering VZ-MZ3 staan de aandachtspunten voor de examinering van de combi-opleidingen VZ-MZ3 voor BOL en BBL en een stappenplan voor het vormgeven van de examinering van de combi-opleidingen.

Voor wie is dit document bedoeld?

Degenen die verantwoordelijk zijn voor het opstellen van de examenplannen, bijvoorbeeld examencommissies, teams, managers enz.

Waarvoor is het document bruikbaar?

Dit document kan gebruikt worden voor het organiseren van de examinering bij dubbelkwalificering en voor het op- of bijstellen van examenplannen voor combi-opleidingen.

Gerelateerde servicedocumenten

De btg ZWS heeft gezamenlijk een aantal producten ontwikkeld waarmee de examinering effectief vormgegeven kan worden ten behoeve van dubbelkwalificering VZ-MZ3.

Het gaat om de volgende documenten:

- Overlap kwalificaties VZ VVT en MZ3 SD, en VZ GHZ en MZ3 GHZ.
- Voorbeeld indeling van de beroepsgerichte examens voor dubbelkwalificering VZ-MZ3. Dit document laat zien welke werkprocessen van VZ en MZ gecombineerd geëxamineerd kunnen worden.
- Voorbeeld examenplan voor dubbelkwalificering VZ GHZ, MZ3 GHZ en Voorbeeld examenplan voor dubbelkwalificering VZ VVT, MZ3 SD. De voorbeelden laten zien hoe de beroepsgerichte examens en de examinering van keuzedelen effectief en efficiënt worden gefaseerd kunnen worden in een examenplan.
- Voorbeeldexamen VZ-MZ3 Persoonlijke basiszorg. Dit voorbeeld kan gebruikt worden voor de uitwerking van de overige beroepsgerichte examens.
- Raamwerk dubbelkwalificering VZ-MZ3 (dit document).

2 Aandachtspunten voor dubbelkwalificering

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste aandachtspunten beschreven met betrekking tot dubbelkwalificering. Hierbij komen achtereenvolgens de volgende onderwerpen aan de orde:

- Inschrijven, opleidingsduur en kwaliteitseisen;
- Bekostiging;
- Onderwijs- en examenregeling (OER);
- Eén of twee examenplannen;
- Clusteren van werkprocessen;
- Body of knowledge;
- Examinering Nederlands, rekenen, Loopbaan en burgerschap;
- Keuzedelen;
- Beroepspraktijkvorming (BPV);
- Bronnen.

2.1 Inschrijven, opleidingsduur en kwaliteitseisen

Als het bevoegd gezag van de instelling heeft vastgesteld, bijvoorbeeld op basis van de overlap tussen de kwalificaties, dat een deelnemer twee opleidingen tegelijkertijd zal kunnen volgen, kan de deelnemer bij aanvang van de combi-opleiding ingeschreven worden op twee crebonummers. Daarbij is het wel van belang dat de deelnemer de volledige onderwijsprogramma's van de betreffende opleidingen volgt, of vrijstellingen krijgt, om uiteindelijk het diploma te kunnen behalen. Verder mag het samenvoegen van 2 crebo's niet leiden tot substantiële verzwaring van het onderwijsprogramma van de student (de Inspectie ziet hier op toe).

In de uitvoering is het één opleiding, maar in de administratie zijn het twee opleidingen. Voor de verantwoording van de twee opleidingen is één opleiding/crebo uitgangspunt en de andere opleiding is de aanvullende/extra opleiding die men ook verantwoordt. In de onderwijsovereenkomst en in de OER worden beide opleidingen/crebo's opgenomen.

De opleidingsduur van een opleiding van niveau 3 (vakopleiding) is 2 of 3 jaar. In principe is de studieduur van een 'combi-vakopleiding' minimaal 2 + 2 jaar volgens het genoemde minimum in de tekst van artikel 7.2.4a, derde lid onder c. Echter, in Artikel 7.2.7. staat dat een vakopleiding 3 jaar duurt en dat het bevoegd gezag een onderwijsprogramma kan verzorgen dat minder uren omvat dan de genoemde aantallen mits de opleiding aantoonbaar van voldoende kwaliteit is. In het geval het onderwijsprogramma minder uren omvat, legt het bevoegd gezag hierover verantwoording af in het jaarverslag, zie Artikel 7.2.7.

Voor de individuele student kan het programma, wat betreft de duur, afwijken doordat er door de examencommissie individuele vrijstellingen zijn verleend. Voor meer informatie over de inrichting van de beroepsopleidingen, zie Artikel 7.2.7 van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB).

Bij het tegelijkertijd aanbieden van twee opleidingen aan een student is het mogelijk om via de examencommissie voor één van de kwalificaties individuele vrijstellingen te geven voor de generieke vakken en de keuzedelen. Voor het aanbod van keuzedelen is het daarom belangrijk dat de student kan kiezen uit minimaal 2 configuraties of vrije keuzedelen die van toepassing zijn voor zowel Verzorgende-IG als Maatschappelijke zorg niveau 3.

Als de opleiding Verzorgende-IG het uitgangspunt is van de combi-opleiding, dan kan een geïntegreerd programma van bijvoorbeeld 3 jaar verantwoord worden door:

- Individuele vrijstelling voor examens generieke vakken en keuzedelen voor de opleiding Maatschappelijke Zorg niveau 3
- Individuele vrijstelling voor een deel van het onderwijs van Maatschappelijke Zorg niveau 3 vanwege de overlap in werkprocessen (zie document 'Overlap kwalificaties VZ VVT-MZ3 SD, en VZ GHZ-MZ3 GHZ')

De examencommissie kan zo vaststellen dat er minder opleidingstijd is vereist voor dubbelkwalificering dan de optelsom van de opleidingsduur van de twee losse opleidingen.

Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB)

Artikel 7.2.2. Onderscheid beroepsopleidingen; niveau; leerwegen

1. De volgende soorten beroepsopleidingen worden onderscheiden:
 - a. de entreeopleiding,
 - b. de basisberoepsopleiding,
 - c. de vakopleiding,
 - d. de middenkaderopleiding, en
 - e. de specialistenopleiding.
2. De in het eerste lid bedoelde opleidingen kunnen worden verzorgd in de beroepsopleidende leerweg en de beroepsbegeleidende leerweg.
3. De entreeopleidingen richten zich op de kwalificatie voor het eerste niveau van beroepsuitoefening of voor de entree op de arbeidsmarkt. De basisberoepsopleidingen richten zich op de kwalificatie voor het tweede, de vakopleidingen op de kwalificatie voor het derde en de middenkader- en specialistenopleidingen op de kwalificatie voor het vierde en hoogste niveau van beroepsuitoefening.

Artikel 7.2.4a. Studieduur opleidingen

1. Het bevoegd gezag stelt de studieduur van de opleiding vast met inachtneming van de bij of krachtens het tweede en derde lid gestelde regels.
2. De studieduur van de opleiding wordt uitgedrukt in volledige studie jaren of gedeelten daarvan. Eén volledig studiejaar heeft een studielast van ten minste 1600 klokuren.

3. De studieduur bedraagt:
 - a. één volledig studiejaar voor de entreeopleiding;
 - b. ten minste één en ten hoogste twee volledige studie jaren voor de basisberoepsopleiding;
 - c. ten minste twee en ten hoogste drie volledige studie jaren voor de vakopleiding;
 - d. drie volledige studie jaren voor de middenkaderopleiding;
 - e. één volledig studiejaar voor de specialistenopleiding.
4. Indien dit in verband met de aard van de opleiding noodzakelijk is, kan Onze Minister bij ministeriële regeling bepalen dat voor de middenkaderopleiding een langere studieduur kan worden vastgesteld. Onze Minister geeft daarbij de betreffende opleiding aan en het aantal volledige studie jaren of gedeelten daarvan die de studieduur van die opleiding ten hoogste mag bedragen.

Artikel 7.2.7 Inrichting beroepsopleidingen

1. Het bevoegd gezag draagt er zorg voor dat beroepsopleidingen zodanig zijn ingericht dat deelnemers, ongeacht of zij eerst worden ingeschreven voor een opleidingsdomein of voor een kwalificatiedossier, de kwalificatie binnen de vastgestelde studieduur kunnen bereiken en dat het onderwijsprogramma evenwichtig is ingedeeld, alsmede voldoende begeleide onderwijsuren en uren beroepspraktijkvorming omvat.
2. Beroepsopleidingen in de beroepsopleidende leerweg en in de beroepsbegeleidende leerweg zijn voltijds ingericht en hebben per volledig studiejaar een studielast van ten minste 1600 klokuren.
3. Het onderwijsprogramma voor een opleiding in de beroepsopleidende leerweg voldoet aan de eisen met betrekking tot voldoende begeleide onderwijsuren en uren beroepspraktijkvorming, bedoeld in het eerste lid, indien het bevoegd gezag voor de deelnemer een onderwijsprogramma verzorgt dat:
 - a. voor de entreeopleiding ten minste 1000 klokuren omvat waarvan ten minste 600 begeleide onderwijsuren;
 - b. voor een eenjarige basisberoepsopleiding en voor de specialistenopleiding ten minste 1000 klokuren omvat, waarvan ten minste 700 begeleide onderwijsuren en ten minste 250 klokuren beroepspraktijkvorming;
 - c. voor een tweejarige basisberoepsopleiding en voor een tweejarige vakopleiding ten minste 2000 klokuren omvat, waarvan ten minste 1250 begeleide onderwijsuren en ten minste 450 klokuren beroepspraktijkvorming, met dien verstande dat in het eerste studiejaar ten minste 700 begeleide onderwijsuren worden verzorgd;
 - d. voor een driejarige vakopleiding en de middenkaderopleiding ten minste 3000 klokuren omvat, waarvan ten minste 1800 begeleide onderwijsuren en ten minste 900 klokuren beroepspraktijkvorming, met dien verstande dat in het eerste studiejaar ten minste 700 begeleide onderwijsuren worden verzorgd.Het bevoegd gezag kan een onderwijsprogramma verzorgen dat minder uren omvat dan de onder a tot en met d genoemde aantallen mits de opleiding aantoonbaar van voldoende kwaliteit is. In het geval het onderwijsprogramma minder uren omvat, legt het bevoegd gezag hierover verantwoording af in het jaarverslag, bedoeld in [artikel 2.5.4](#) dan wel, bij

toepassing van [artikel 1.4.1, eerste lid](#), in het verslag, bedoeld in artikel 1.4.1, derde lid.

4. Het onderwijsprogramma voor een opleiding in de beroepsbegeleidende leerweg voldoet aan de eisen met betrekking tot voldoende begeleide onderwijsuren en uren beroepspraktijkvorming, bedoeld in het eerste lid, indien het bevoegd gezag voor de deelnemer een onderwijsprogramma verzorgt dat elk studiejaar ten minste 850 klokuren omvat, waarvan ten minste 200 begeleide onderwijsuren en ten minste 610 klokuren beroepspraktijkvorming. Het bevoegd gezag kan een onderwijsprogramma verzorgen dat minder uren omvat dan de genoemde aantallen mits de opleiding aantoonbaar van voldoende kwaliteit is. In het geval het onderwijsprogramma minder uren omvat, legt het bevoegd gezag hierover verantwoording af in het jaarverslag, bedoeld in [artikel 2.5.4](#) dan wel, bij toepassing van [artikel 1.4.1, eerste lid](#), in het verslag, bedoeld in artikel 1.4.1, derde lid.
5. Het onderwijsprogramma, bedoeld in het derde en vierde lid, omvat alle onderwijsactiviteiten, gericht op het bereiken van de onderwijs- en vormingsdoelen van de opleiding, waaraan door de deelnemer wordt deelgenomen onder verantwoordelijkheid en toezicht van het bevoegd gezag en bestaat uitsluitend uit begeleide onderwijsuren en beroepspraktijkvorming.
6. De begeleide onderwijsuren, bedoeld in het eerste, derde, vierde en vijfde lid, zijn klokuren waarin onderwijs wordt gegeven onder verantwoordelijkheid en met actieve betrokkenheid van onderwijspersoneel als bedoeld in de [artikelen 4.2.1](#) en [4.2.2](#), niet zijnde uren die deel uit maken van de beroepspraktijkvorming.
7. Indien in het laatste studiejaar van de basisberoepsopleiding of de vakopleiding de studieduur van de opleiding gerekend vanaf 1 september en naar boven afgerond op hele maanden minder is dan 10 maanden, worden het aantal begeleide onderwijsuren en het aantal klokuren beroepspraktijkvorming, genoemd in het derde lid, onder b, c en d en het vierde lid, in dat studiejaar evenredig verlaagd. De laatste twee volzinnen van het derde en vierde lid zijn van overeenkomstige toepassing.
8. Voor opleidingen waarvan op grond van [artikel 7.2.4a, vierde lid](#), een studieduur is vastgesteld van meer dan drie volledige studie jaren wordt het onderwijsprogramma, bedoeld in het derde lid, onderdeel d, naar evenredigheid verhoogd met begeleide onderwijsuren en uren beroepspraktijkvorming. De laatste twee volzinnen van het derde lid zijn van overeenkomstige toepassing.

2.2 Bekostiging

Als een student tegelijkertijd wordt ingeschreven op twee crebonummers wordt er één opleiding bekostigd. De prijsfactor van het crebo waarop de student meetelt en waarvoor het roc zich verantwoord is hierbij bepalend. De prijsfactor van Verzorgende-IG (1,5) is hoger dan die van Maatschappelijke Zorg (1,1). Het advies is daarom om de opleiding te laten bekostigen via de opleiding Verzorgende-IG.

Langer dan 3 jaar over de combi-opleiding doen mag, maar levert enkel extra verblijfs geld op (met cascade afnemend) en geen extra diplomageld.

2.3 Onderwijs- en examenregeling (OER)

In de OER worden de formeel vastgelegde regels en afspraken die gelden voor de examinering en diplomering (zoals fraude, herkansing, bewaartermijnen en het indienen van een beroep) vastgelegd. Het is een juridisch kader dat voor elke student de transparantie en betrouwbaarheid van het examenproces waarborgt. Het is onder andere belangrijk dat hierin helder wordt vastgelegd welke regels en eisen er gelden ten aanzien van combi-diplomeren; het behalen van twee diploma's aan het eind van de opleiding. Ook is het belangrijk dat hierin helder wordt vastgelegd wat de eisen zijn ten aanzien van examinering van de combi-opleiding in de beroepspraktijk (bedrijf moet erkend zijn voor beide opleidingen).

2.4 Eén of twee examenplannen

Er zijn geen regels of men één examenplan of twee examenplannen moet maken bij dubbelkwalificering. Uitgangspunt bij de keuze voor één of twee examenplannen:

- Wat is het meest helder voor de student?
- Hoe blijft het overzichtelijk voor de examencommissie die moet beslissen over combi-diplomering?

In het examenplan moet helder staan wat de examenonderdelen zijn, hoe deze de exameneisen dekken en welke diploma-eisen er gelden. Bij dubbelkwalificering is het belangrijk dat helder is welke examenonderdelen voor welke kwalificatie gelden. De resultaten van de examinering moeten herleidbaar zijn naar de afzonderlijke crebo's (goede toetsmatrijzen). Een student kan immers ook slechts één kwalificatie behalen i.p.v. twee zoals beoogd.

Als de kwalificaties worden opgenomen in één examenplan hoeven examenonderdelen die voor beide kwalificaties gelijk zijn, zoals de generieke eisen in het basisdeel en keuzedelen die aan beide kwalificaties gekoppeld zijn, maar één keer vermeld te worden, zie Voorbeeld examenplan voor dubbelkwalificering (btg ZWS). Het voorbeeld examenplan bevat de kwalificatie-eisen van beide kwalificaties, waardoor inzichtelijk is hoe de exameneenheden die diploma-eisen van beide kwalificaties bevatten, te herleiden zijn naar de kerntaken van beide kwalificaties.

2.5 Clusteren van werkprocessen

Om het aantal beroepsgerichte examens dat een student moet afleggen bij dubbelkwalificering te beperken, is het erg belangrijk dat werkprocessen die deels overeenkomen worden gecombineerd. Op die manier kan de examinering effectief en efficiënt worden vormgegeven. Hiervoor kunnen de volgende documenten benut worden:

- Overlap kwalificaties VZ branche GHZ en MZ profiel GHZ & VZ branche VVT en MZ profiel SD;
- Overzicht beroepsgerichte examens voor dubbelkwalificering VZ-MZ3.

2.6 Body of knowledge

Vakkennis is cruciaal, zeker bij het opleiden van beginnende beroepsbeoefenaren. Kennis moet daarom een goede plek krijgen in het curriculum, in de toetsing (om ervan te leren) én in de examinering (om te kwalificeren). Een digitale kennistoetsenbank kan scholen hierbij helpen. Met het definiëren van een duurzame body of knowledge heeft de btg ZWS een eerste stap gezet in de ontwikkeling van zo'n toetsenbank. De btg doet dit samen met de examenleveranciers (voor en door scholen), die examens ontwikkelen voor opleidingen in de zorg-, welzijn- en sportsector, en met het bedrijfsleven.

Mbo-scholen kunnen de kennistoetsenbank in eerste instantie gebruiken voor formatieve toetsen (toetsen om ervan te leren). Gaandeweg ontwikkelen de partijen natuurlijk steeds meer items, waardoor de kennistoetsenbank groeit en bij voldoende volume toetsen kan genereren die scholen kwalificerend kunnen inzetten.

Voor de combi-opleiding is het belangrijk dat de body of knowledge voor Verzorgende-IG en maatschappelijke zorg worden samengevoegd, zodat er één body of knowledge ontstaat voor de combi-opleidingen.

2.7 Examinering Nederlands, rekenen, Loopbaan en burgerschap

Voor de kwalificaties Verzorgende-IG en Maatschappelijke zorg niveau 3 gelden dezelfde generieke kwalificatieonderdelen. Afhankelijk van het jaar van diplomeren gelden er eisen voor de behaalde resultaten voor taal en rekenen. Het resultaat van Nederlands telt mee voor de slaag-/zakbeslissing. Tot het studiejaar 2020-2021 moeten leerlingen de rekentoets wél afleggen, maar telt het resultaat niet mee voor het behalen van het diploma.

Naast generieke eisen voor taal en rekenen staan er ook beroepsgerichte taaleisen bij de werkprocessen en vakkennis en vaardigheden, bijvoorbeeld "rapporteert bevindingen nauwkeurig en volledig in correct Nederlands" (Verzorgende-IG, gedrag werkproces B1-K1-W2: Onderkent de gezondheidstoestand op somatisch en psychosociaal gebied). De beroepsgerichte taaleisen die in beide kwalificaties staan, kunnen bij de examinering van de kerntaken geïntegreerd worden geëxamineerd.

Loopbaan en Burgerschap is een onderdeel van de opleiding waaraan de student moet voldoen. De school beschrijft de inspanningsverplichting waaraan de student moet voldoen voor het behalen van beide kwalificaties. Dit is een diploma-eis.

Aangezien de generieke eisen gelijk zijn, hoeft er maar één keer aan worden te voldaan. Voor de andere kwalificatie kan door de examencommissie vrijstelling worden verleend.

2.8 Keuzedelen

De Eerste Kamer heeft de aanpassingen aan de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) aangenomen in verband met het regelen van keuzedelen waarop beroepsopleidingen vanaf 2016 mede worden gebaseerd.

De Tweede Kamer ging daarbij akkoord met meer keuzevrijheid voor de student en met het plaatsen van keuzedelen vanaf 1 augustus 2018 onder de slaag-/zakregeling. Vanaf cohort 2018-2019 telt het behaalde resultaat van een keuzedeel mee in deze regeling (bronnen: Servicepunt examinering mbo; MBO Raad).

Bij het aanbod van keuzedelen is het belangrijk dat de student kan kiezen uit minimaal 2 configuraties of vrije keuzedelen die van toepassing zijn voor zowel Verzorgende-IG als Maatschappelijke Zorg niveau 3. Als de keuzedelen zijn gekoppeld aan beide kwalificaties, kan de student met keuzedelen met een totale studielast van 720 klokuren voldoen aan de keuzedeelverplichting van beide kwalificaties. Aangezien de generieke eisen gelijk zijn, hoeft er maar één keer aan worden te voldaan. Voor de andere kwalificatie kan door de examencommissie vrijstelling worden verleend.

Als er voor beide kwalificaties een keuzedeel is ontwikkeld dat het niet-overlappende deel van de andere kwalificatie bevat, zou door het aanbieden van deze keuzedelen de studiebelasting van de combi-opleiding omlaag kunnen gaan. Echter, er is wel een keuzedeel ontwikkeld en gekoppeld aan de kwalificaties van Maatschappelijke Zorg dat het niet-overlappende deel van de kwalificatie Verzorgende-IG bevat, het keuzedeel 'Verzorgende en verpleegtechnische handelingen', maar er is geen keuzedeel ontwikkeld en gekoppeld aan de kwalificatie Verzorgende-IG dat de niet-overlappende onderdelen van de niveau 3 kwalificaties Maatschappelijke Zorg bevat. Hierdoor is het niet mogelijk om op deze manier de studielast te verminderen.

2.9 Beroepspraktijkvorming

De beroepspraktijkvorming (BPV) is dat deel van de beroepsopleiding dat in de praktijk van het beroep wordt uitgevoerd en is een verplicht onderdeel van elke beroepsopleiding. In de WEB staat onder andere onderstaand voorschrift voor de BPV:

Artikel 7.2.8. De beroepspraktijkvorming

1. Van elke beroepsopleiding maakt onderricht in de praktijk van het beroep deel uit. De beroepspraktijkvorming kan voor een deel plaatsvinden in de periode waarin de deelnemer is ingeschreven voor een opleidingsdomein of een kwalificatiedossier.

2. De beroepspraktijkvorming wordt verzorgd op grondslag van een overeenkomst, gesloten door de in artikel 7.2.9 genoemde partijen. De overeenkomst regelt de rechten en verplichtingen van partijen en omvat met inachtneming van het dienaangaande bij of krachtens deze wet bepaalde, ten minste bepalingen over:
 - a. de aanvangsdatum en einddatum van de beroepspraktijkvorming, alsmede het aantal te volgen praktijkkuren per kalenderjaar,
 - b. de begeleiding van de deelnemer,
 - c. dat deel van de kwalificatie dat de deelnemer tijdens de beroepspraktijkvorming dient te behalen, en de beoordeling daarvan, en
 - d. de gevallen waarin en de wijze waarop de overeenkomst voortijdig kan worden ontbonden.
3. Het bedrijf dat of de organisatie die de beroepspraktijkvorming verzorgt, draagt zorg voor de begeleiding van de deelnemers binnen het bedrijf. Het bevoegd gezag beoordeelt of de deelnemer het in het tweede lid, onder c, bedoelde deel van de kwalificatie heeft behaald. Het bevoegd gezag betreft bij die beoordeling het oordeel van het bedrijf onderscheidenlijk de organisatie, met inachtneming van de desbetreffende in de onderwijs- en examenregeling op te nemen regels.

In artikel 7.4.3 van de WEB (zie hieronder) staat beschreven dat een student het examen pas met goed gevolg kan afsluiten wanneer de BPV met goed gevolg is afgesloten.

Artikel 7.4.3. Examens beroepsopleidingen

Het examen van een beroepsopleiding is eerst dan met goed gevolg afgesloten wanneer zowel de beroepspraktijkvorming als het overige deel van de beroepsopleiding met goed gevolg is afgesloten.

Aandachtspunten voor de beroepspraktijkvorming (BPV):

- De BPV van de combi-opleiding vindt plaats bij een leerbedrijf dat erkend is voor beide kwalificaties (Verzorgende-IG en Begeleider specifieke doelgroepen of Begeleider gehandicaptenzorg).
- De OER beschrijft dat de BPV een onderdeel is van de opleiding. In het onderwijsplan kunt u verder uitwerken wanneer de BPV-periodes plaatsvinden en welke inhoud daarin van de kwalificaties Verzorgende-IG en Begeleider specifieke doelgroepen of Begeleider gehandicaptenzorg centraal staan.
- Beschrijf wanneer de BPV voor de combi-opleiding voldoende is en op welke manier het oordeel van het leerbedrijf daarbij betrokken is. Dit is een diploma-eis.

- Formuleer duidelijk dat er onderscheid is tussen de diploma-eis BPV en de examinering van de beide kwalificaties in de praktijkomgeving.

2.10 Bronnen

- Body of knowledge Verzorgende-IG. MBO Raad. Btg ZWS
<http://www.mбораad.nl/?page/1906432/Body+of+Knowledge.aspx>
- Body of knowledge Maatschappelijke Zorg. MBO Raad.
<http://www.mбораad.nl/?page/1906432/Body+of+Knowledge.aspx>
- Overlap kwalificaties VZ branche GHZ en MZ profiel GHZ & VZ branche VVT en MZ profiel SD. Btg ZWS
- Overzicht beroepsgerichte examens voor dubbelkwalificering VZ-MZ3. Btg ZWS
- Herziening MBO. www.herzieningmbo.nl
- IHKS. www.ihks.nl
- Voorbeeld examenplan voor dubbelkwalificering Verzorgende-IG (VVT) en Begeleider specifieke doelgroepen. Btg ZWS
- Voorbeeld examenplan voor dubbelkwalificering Verzorgende-IG (GHZ) en Begeleider gehandicaptenzorg. BTG ZWS
- Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB:
http://wetten.overheid.nl/BWBR0027963/geldigheidsdatum_08-09-2015
- Staatscourant: Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 2 september 2011, nr. BVE/312893, houdende de landelijke standaarden voor de kwaliteit van de examens van de beroepsopleidingen (Regeling standaarden examenkwaliteit mbo 2012)
- Wetsvoorstel keuzedelen met algemene stemmen aangenomen. MBO Raad
<http://www.mбораad.nl/?news/5559662/Wetsvoorstel+keuzedelen+met+algemene+stemmen+aangenomen.aspx>
- Aandachtspunten voor opstellen van een oer. Servicepunt examinering mbo.
http://www.examineringmbo.nl/examineringmbo/download/servicepunt/20150618_handreiking_oer_1516_def.pdf
- Examinering in de beroepspraktijk. Een publicatie over examinering in de reële beroepspraktijk en beoordeling van de bpv naar aanleiding van twee conferenties van het Servicepunt examinering mbo. Servicepunt examinering mbo.
<http://www.examineringmbo.nl/examineringmbo/download/servicepunt/30102013-publicatie-examinering-in-de-beroepspraktijk.pdf>
- Begrippenkaart examenvormen. Servicepunt examinering mbo.
http://www.examineringmbo.nl/examineringmbo/download/thema-s/20150410_begrippenkaart_examenvorm_v2.pdf
- Serviceproducten examinering. Servicepunt examinering mbo.
<http://www.examineringmbo.nl/thema-s-examinering/serviceproducten#BETSET>

3 Stappenplan voor dubbelkwalificering VZ-MZ3

Het onderstaande stappenplan voor dubbelkwalificering VZ-MZ3 is gebaseerd op de Procesarchitectuur Examinering (PE). Dit is een schematische weergave van het gehele examenproces in het mbo. Alle stappen die een mbo-school moet nemen om te zorgen voor goede examinering, komen daarbij aan de orde. Voor meer informatie zie:

<http://kwaliteitsborging.examineringmbo.nl/>

STAPPENPLAN

Stap 1: Plan

Voordat een examencyclus start voor een combi-opleiding VZ-MZ3 is het belangrijk dat u goed nadenkt over de opbouw van de cyclus, aanpak en benodigde/beschikbare middelen. In deze fase zet u de examencyclus voor deze combi-opleiding als het ware 'in de steigers'. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn haalbaarheid, uitvoerbaarheid, betaalbaarheid, organiseerbaarheid en doelmatigheid voor wat betreft het curriculum, de beroepspraktijkvorming en de examinering. Tevens is het belangrijk dat wordt onderbouwd dat dubbelkwalificering VZ-MZ3 haalbaar is voor de student binnen de aangegeven studieduur en dat het verlenen van individuele vrijstellingen voor de examinering van generieke vakken en keuzedelen en voor een deel van het beroepsgerichte onderwijs van één van beide kwalificaties wordt meegenomen in de plannen.

Stap 2: Opstellen van een examenvisie, het examenreglement en het handboek examinering

De Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB), de kwalificatiedossiers en het sectorale examenprofiel zijn uitgangspunt voor het opstellen van een examenvisie, het examenreglement en het handboek examinering. De vastgestelde versies van deze documenten zijn bepalend voor het opstellen van een examenplan voor dubbelkwalificering VZ-MZ3.

Stap 3: Opstellen en vaststellen examenplan

Voor de combi-opleiding kan één examenplan opgesteld worden waarin beide kwalificaties zijn opgenomen, zie Voorbeeld examenplan voor dubbelkwalificering Verzorgende-IG (VVT) en Begeleider specifieke doelgroepen en Voorbeeld examenplan voor dubbelkwalificering Verzorgende-IG (GHZ) en Begeleider gehandicaptenzorg.

De minister van OCW wil scholen verplichten om voor alle opleidingen gebruik te maken van ingekochte examens bij gecertificeerde examenleveranciers of hun gezamenlijk of individueel ontwikkelde examens extern te laten valideren. Deze wettelijke verplichting wil zij per 1 augustus 2016 laten ingaan (bron: <http://www.examineringmbo.nl/nieuws/keurmerk-examenleveranciers-en-extern-valideren-exameninstrumenten-waar-staan-we>).

Voor het opstellen van het examenplan is het daarom belangrijk dat er een besluit wordt genomen over het al dan niet inkopen van examens. Als er gekozen wordt voor het inkopen van examens is het belangrijk dat is vastgesteld of er aanvullende schoolexamens worden ontwikkeld en afgenomen.

Stap 4: Construeren en vaststellen examens

Als er beroepsgerichte examens worden ingekocht, is het belangrijk dat er voor de combi-opleiding examenproducten worden ingekocht die de beroepsgerichte diploma-eisen waar mogelijk combineren. Zowel Consortium als Prove2Move hebben aangegeven examenproducten te gaan ontwikkelen ten behoeve van dubbelkwalificering. De examens van de werkprocessen van Verzorgende-IG en Begeleider GHZ/SD (MZ3) die overlap vertonen, worden samengevoegd om de examinering bij dubbelkwalificering effectief vorm te geven.

Als de beroepsgerichte examens door het roc worden ontwikkeld, kunnen de volgende documenten benut worden om de examinering effectief en efficiënt vorm te geven:

- Overlap kwalificaties VZ branche GHZ en MZ profiel GHZ & VZ branche VVT en MZ profiel SD;
- Overzicht beroepsgerichte examens voor dubbelkwalificering VZ-MZ3;
- Voorbeeldexamen VZ-MZ3 Persoonlijke zorg.

Stap 5: Examineren

Nadat de student het examen voor de combi-opleiding heeft uitgevoerd en de beoordelaar zijn oordeel heeft gegeven, wordt het resultaat vastgesteld voor beide kwalificaties.

Bij de afname van combi-examens (examens waarin diploma-eisen van VZ en MZ3 zijn gecombineerd) is het belangrijk dat het bedrijf voor beide kwalificaties is erkend en er een bekwame beoordelaar aanwezig is die de beroepsgerichte diploma-eisen van beide kwalificaties kan beoordelen.

Stap 6: Diplomerende

Op basis van het examenresultaat en de aangeleverde bewijsstukken conform het examenplan voor de combi-opleiding (inclusief eventuele vrijstellingen) stelt de examencommissie vast of de student aan de eisen voor beide diploma's heeft voldaan. Op basis van deze vaststelling volgt een besluit over de diplomering:

- Als dit besluit voor beide kwalificaties positief is, kan de mbo-school overgaan tot dubbel diplomering.
- Als dit besluit voor één kwalificatie positief en voor één kwalificatie negatief is, kan het roc overgaan tot diplomering voor de kwalificatie waarvoor de student aan alle eisen heeft voldaan en kan de student voor de andere kwalificatie de ontbrekende bewijsstukken alsnog aanleveren.
- Als dit besluit voor beide kwalificaties negatief is, dan moet de student de ontbrekende bewijsstukken alsnog aanleveren.

Stap 7: Evalueren

Voor de evaluatie verzamelt de examencommissie gegevens over de kwaliteit van de:

- examenstandaarden/kaders;
- examenprocessen;
- exameninstrumenten;
- examenfunctionarissen;
- examenorganisatie.

De vraag is of de kwaliteit van de examinering van de combi-opleiding voldoet aan de in- en externe kwaliteitseisen en –doelen. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn haalbaarheid, uitvoerbaarheid, betaalbaarheid, organiseerbaarheid en doelmatigheid van de examinering van de combi-opleiding.

De gegevens die nodig zijn voor het beantwoorden van die vragen, komen tijdens het studiejaar binnen via evaluatie-activiteiten die plaatsvinden tijdens of na de uitvoering van activiteiten binnen de procesgebieden. Bijvoorbeeld: gegevens over de kwaliteit van de examenproducten komen binnen via itemanalyse of via evaluatieformulieren van studenten. Constructeurs kunnen na het afronden van hun werkzaamheden ook terugkoppelen welke verbeterpunten zij signaleerden tijdens het uitvoeren van hun werk.

Daarnaast is het van belang om het gehele examenproces (dus het totaal van de procesgebieden en de resultaten daarvan) van de combi-opleiding te checken. Alleen dán kan er sprake zijn van borging en structurele verbetering van de examenkwaliteit.

Stap 8: Bijstellen

Nadat op basis van evaluatie-activiteiten en de analyse van de resultaten daarvan antwoord is gegeven op de vraag 'voldoet de kwaliteit van de examinering van de combi-opleiding aan de in- en externe kwaliteitseisen en –doelen?', is het van belang dat de conclusies leiden tot vervolgacties. Het gaat in deze fase dus om het in- en extern afleggen van verantwoording over de kwaliteit van de examinering van de combi-opleiding én om het verder verbeteren van de kwaliteit door verbeteracties te benoemen. Voor het vastleggen hiervan kan de examencommissie gebruik maken van het servicedocument Format jaarverslag examencommissie, zie <http://kwaliteitsborging.examineringmbo.nl/>.

Bron:

- Kwaliteitsborging Examinering. Landelijke Regiegroep Examinering (MBO Raad, Colo – nu SBB, AOC Raad, NRTO en MKB-Nederland/VNO-NCW). <http://kwaliteitsborging.examineringmbo.nl/>